

A lengyel vértanú

Közismert, hogy az 1848–49-es magyar szabadságharcot lengyel katonatisztek is segítették. Egyiküket, Mieczysław Woronieckit az aradi vértanúk után két héttel végezte ki az elrettentésre törekvő Habsburg hatalom.

A soknemzetiségű mesterséges államalakulat, a Habsburg Birodalom az 1800-as években egyre több gonddal küzdött. Hatalmát már csak úgy tudta megtartani, ha határain belül az egyes népeket egymás ellen lázította, ez az aknamunka azonban a lengyelekkel nem sikerült. Az Európát felosztó Szent Szövetség tagjaként Oroszország 1831-ben éppen e nemzet ellen vívott háborújában győzedelmeskedett. Az ütközetekben részt vevő József Zachariasz Bem, azaz Bem altábornagy később Magyarország szabadságharcában vállalt szerepet, ahogy József Wysocki honvédtábornok és Dembinszky Henrik altábornagy.

Egy fiatal lengyel katona más utat járt be. A nemesi származású, ám akkorra vagyontalan Woroniecki Mieczysław rövid ideig Haynau ezredében is szolgált, majd a Duna partjára, a délvidéki Péterváradra került. Amikor itt értesült a magyar forradalom kitöréséről, ezredét elhagyva Pestre utazott, ahol többek között Petőfivel és Jókaiival találkozott. Ezután immár a forradalmárok oldalán tért vissza a Délvidékre, s részt vett a futaki győzelemben, amiért a független magyar kormány hadügyminiszterétől, Mészáros Lázártól kapott megbízatással létrehozta az első honvéd vadászosztályt. 1849 júliusának végén Dessewffy Arisztid tábornok szárnysegéde lett, és Dembinszky csapatában harcolt. Sebesülése után Bem alezredessé léptette elő.

Ott volt a szőregi csatában, és a sáncok előterében egyedül végzett felderítést, amikor közelében császári ulánusok bukkantak fel és elfogták. Ennek akkora jelentőséget tulajdonítottak az osztrákok,

hogy augusztus 8-án falragaszokkal tudatták a főváros lakóival.

A szabadságharc leverése után Haynau a bosszút október 6-ára, a bécsi forrad-

testét később a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben temették el, síremlékét közadakozásból állították fel a temetőben 1877. november 2-án.

A Vasárnapi Újság 1899/41. száma írta, hogy az év október 6 napján a gyászmisék után az új városháza dísztermében emlékeztek a képviselők, majd a cikkíró hozzászólta: „... Ugyancsak ebben az időben a rendezőbizottság megkoszorúzza a kilencz vértanú, Csányi László, báró Perényi Zsigmond és herczeg Woroniecki Mieczyslaw vértanuk nyugvóhelyeit...”

A korabeli leírások szépek, délcegnek jellemezték a lengyel fiatallembert, akinek fogságba eséséről így tudósított az 1905-ben megjelent Magyar Vértanúk Könyvében Kacziányi Géza. Amikor Szőregen „...lebukott lováról, s elfogták az osztrákok s a legdurvább bánásmódban részesítették a lefegyverzettet: ütötték, köpdösték, pofozták s véresre verték s összekötözve hurcolták magukkal.”

Eleinte bánatosan viselte a fogságot, hiszen magyar menyasszonyával a hadjárat után tervezték egybekelésüket (Más források szerint az esküvő a szőregi ütközet előtt megtörtént.). Amikor közölték vele az ítéletet, megbékélt sorsával és „mosollyal ajkán ment végső útjára.” Ennek ismeretében hihető, hogy utolsó napi reggelijéhez vendégül hívta hőhérát, majd együtt indultak a bitóhoz.

Ugyanott Budapest V. kerületében, a Mezőgazdasági Minisztérium Báthori utca 2. számú sarokfalán emléktáblát helyeztek el, 2015 októberében pedig szülőhelyén, a galíciai Brzostek városában is felavatták emlékművét.

Szakács Gábor

lom időpontja és Latour hadügyminiszter meggyilkolásának évfordulójára időzítette. Aradon e nap hajnalán végezték ki a magyarok oldalán harcoló, többnemzetiségű tizenhárom tábornokot, Pesten pedig a kora esti órákban Batthyány Lajost, az első felelős magyar kormány miniszterelnökét.

1849. október 20-án azonban folytatódott a Habsburg megtorlás. Woronieckit egy lengyel kapitánnyal és egy német ezredessel együtt a mai Szabadság téren lévő Újépület (Neugebaude) külső fala mellett akasztották fel elrettentésül, hogy az utca embere lássa. 24 éves volt, holt-